

67-72-81/2
23.08.17

У спеціалізовану вчену раду Д 35.052.11
у Національному університеті «Львівська політехніка»
за адресою:
79000, м. Львів,
вул. Степана Бандери, 12, ауд. 226

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертаційну роботу
Бориса Андрія Михайловича «ВПЛИВ ТВОРЧОСТІ РАДОСЛАВА
ЖУКА НА РОЗВИТОК САКРАЛЬНОЇ АРХІТЕКТУРИ ЗАХІДНОЇ
УКРАЇНИ В ПЕРІОД КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ»,**
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури
за спеціальністю 18.00.01 – Теорія архітектури,
реставрація пам'яток архітектури.

Аналіз дисертаційного дослідження Бориса Андрія Михайловича «Вплив творчості Радослава Жука на розвиток сакральної архітектури Західної України в період кінця ХХ – початку ХХІ століть» дає підстави сформулювати наступні висновки щодо актуальності теми дослідження, обґрунтованості основних наукових положень, наукової новизни та практичного значення отриманих результатів, висновків, а також загальної оцінки роботи.

Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена суспільними змінами, які відбулися в Україні із здобуттям державної незалежності, відмовою від тоталітарної ідеї політичного устрою та якісно новою ситуацією в духовному житті народу. Принципово нова атмосфера, що склалася за останні роки на релігійній палітрі, сприяла підвищенню інтересу широкого кола науковців і громадськості до духовної спадщини народу та до сакральної архітектури зокрема. Як відомо, висока релігійність населення Західної України призвели до масового будівництва храмів, починаючи із кінця ХХ століття, що триває до сьогодні. Проте, пострадянські архітектори через брак досвіду часто вдавались до історичного ретроспективізму, іноді – до простого відтворення, ідеалізуючи дорадянський період.

Настала гостра потреба у пошуку нових форм в архітектурі церков та визначенні конфесійно – семантичних ознак для їх ідентифікації.

Як зазначає автор дисертаційного дослідження, експерименти із модерністською формою у сакральному мистецтві в радянський період тривали лише у діаспорі, тому досвід канадського архітектора українського походження Радослава Жука, архітектурна творчість якого побудована на синтезі Західно - української та діаспорної концепції сакральної архітектури ХХ століття є надзвичайно важливою.

У цьому зв'язку значну наукову цінність, пізнавальне і практичне значення має дослідження досвіду церковного будівництва в умовах домінування модерністського світогляду, його взаємозв'язок із процесом світового архітектурного розвитку та аналіз теоретичних пошуків Радослава Жука універсальної української ідентичності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Напрямок дисертаційного дослідження відповідає планам науково-дослідницьких робіт Інституту архітектури Національного університету «Львівська політехніка» та науковому напрямку кафедри дизайну та основ архітектури «Дизайн в системі природи, суспільства і архітектури» (номер державної реєстрації ДОА-1 0108U010396). Тему дисертації затверджено на засіданні кафедри (протокол № 3 від 21.03.2011 р.) та вченою радою Інституту архітектури НУ «Львівська політехніка» (протокол № 6 від 24.03.2011 р.).

Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні положення і результати дослідження, що виносяться на захист, отримані автором особисто та викладені у наукових публікаціях - 5 статтях, опублікованих у фахових виданнях України (із них дві у співавторстві), 1 статті – у періодичному виданні іншої країни (Польща, у співавторстві); 2 статті за результатами науково-практичних конференцій. За темою дисертаційного дослідження видано у співавторстві каталог «Радослав Жук: місце, люди, час

і архітектура», 2014 р. Положення та висновки дисертації лягли в основу доповідей на науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу і аспірантів Інституту архітектури з 2013-2015 рр., в тому числі одній Всеукраїнській; Всеукраїнській науково-практичній Інтернет - конференції «Проблеми розвитку дизайнерської освіти в Україні» - 2016 р. та Міжнародній науково-практичній конференції «Історико-культурна спадщина: проблеми збереження і популяризації» – 2016 р.

Матеріали дослідження впроваджені у навчальних програмах, курсах лекцій, практичних курсах, у дипломному проектуванні та науково - дослідних роботах кафедри «Дизайну та основ архітектури» Інституту архітектури Національного університету «Львівська політехніка».

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що у ній вперше досліджено теоретичний та практичний досвід Радослава Жука у сакральному будівництві в контексті української традиції та в межах модерністських течій.

Автором дисертаційного дослідження Борисом А.М. проаналізовано особливості проектування та будівництва сакральних споруд у пострадянський період на території Західної України та визначено трансформацію архітектурної думки під впливом модерністських течій, виокремлено ті з них, які сформувались і розвинулись під впливом творчості Радослава Жука.

Автором визначено спільні та відмінні риси між творчістю Радослава Жука та сакральною архітектурою Західної України на межі століть, виокремлено напрямки, які позначили вплив митця на розвиток сучасної сакральної архітектури.

Практичний інтерес представляє аналіз формотворчих просторів для пошуку національної та конфесійної ідентичності у сакральному будівництві. Цілісний аналіз досліджуваної проблеми дає необхідний матеріал для узагальнень і висновків, скерованих на розкриття поставлених у дисертації завдань.

Практичне значення отриманих результатів. Висновки і результати дисертаційної роботи мають науково – практичне значення і можуть бути впроваджені у процесі проектування сакральних споруд; використані у педагогічній практиці при складанні лекційних курсів та навчально – методичних рекомендацій у підготовці студентів за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування» та 022 «Дизайн» та можуть бути розвинуті у подальших наукових дослідженнях.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертаційного дослідження. В цілому позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Бориса А.М., відмічаємо ряд зауважень та побажань.

1. Дискусійним є визначення методів дослідження. Автор у вступі на сторінці 30 декларує про «...спеціально розроблений метод аналізу геометрично-семантичних образів». Навряд чи розробка методів дослідження може бути об'єктом при написанні праці на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури. Метод аналізу є обов'язковим у наукових працях. Окрім того, у підрозділі 2.2. «Методологія вивчення сучасної сакральної архітектури та церковного будівництва Західної України на межі ХХ – ХХІ століть та внеску Р. Жука» (ст.79 – 101) нічого не сказано про біографічний метод та метод натурних обстежень, задекларовані у вступі.

2. У дисертації є 28 сторінок ілюстративного матеріалу, 7 аналітичних таблиць. Проте, зображення на них надзвичайно малого розміру, пояснення до них не чіткі та не розбірливі, що не дозволяє повноцінно сприймати текст наукового дослідження. На нашу думку, доцільним було б основні сакральні об'єкти, які аналізувались у дисертації, показати у більшому форматі, хоча б у додатках.

3. У роботі часто автор забуває посилатися на літературні джерела, при посиланні на джерело у жодному не вказуються сторінки. Окрім того, відповідно до наказу № 40 Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» у тексті дослідження повинні бути посилання на усі наукові праці здобувача, наведені

в анотації. Проте, жодного посилання на власні праці, у тому числі, написані у співавторстві у тексті не знаходимо. Відповідно до зазначених вимог основна частина дисертації повинна містити «ВИСНОВКИ», а не «ОСНОВНІ ВИСНОВКИ» (ст.202) та основним структурним елементом дисертації повинні бути «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», а не «СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ» (ст.206).

4. Певні зауваження є до висновків (ст.202 - 205), адже автор дослідження механічно скопіював висновки до окремих розділів (ст.199-202) у висновки по роботі. За результатами дослідження потрібно було б вказати можливі напрями продовження досліджень за тематикою дисертації.

5. Варто висловити зауваження щодо формальних якостей дисертації, зокрема, спостерігається певний дисбаланс між обсягами різних підрозділів. Так підрозділ «1.1. Становлення творчості Радослава Жука» викладений на неповних 2 сторінках, деякі займають більше 20 сторінок. У тексті дисертації зустрічаються граматичні та стилістичні помилки та огріхи.

Не зважаючи на ряд недоречностей та неточностей, виявлених у роботі, в цілому, дисертаційна робота Бориса А.М. є цілісним завершеним дослідженням, що спрямована на вирішення чітко визначеної науково – теоретичної і практичної проблеми. Висловлені зауваження та побажання не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації. Висновки і положення дисертаційного дослідження достатньо обґрунтовані і аргументовані. Результати наукового пошуку дисертанта мають практичне значення і пройшли апробацію.

Загальна оцінка дисертаційної роботи. Кандидатська дисертація Бориса А.М. є завершеним науковим дослідженням, своєчасним та самостійним. Робота добре структурована, а отримані результати вирішують завдання, поставлені у дослідженні та допомагають у розв’язанні важливої у вітчизняній архітектурній науці проблеми розвитку сакральної архітектури. Автореферат відповідає змісту дисертації та висвітлює усі положення та висновки наукового дослідження.

Дисертаційна робота Бориса Андрія Михайловича «Вплив творчості Радослава Жука на розвиток сакральної архітектури Західної України в період кінця ХХ – початку ХХІ століть» відповідає вимогам, що висуваються до кандидатських дисертацій, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 року № 40, а її автор Борис А.М., заслуговує присудження наукового ступеня кандидата архітектури за спеціальністю 18.00.01 – Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури.

Кандидат архітектури, доцент,
завідувач кафедри образотворчого
мистецтва, дизайну та методики
їх викладання Тернопільського
національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Дячок О.М.

Підпис кандидата архітектури
доцента Дячок О.М. завіряю

Вчений секретар Тернопільського
національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Мерва Л.С.

Підпис
засвідчую:
Начальник відділу

all.